WIKIPEDIA

Gammelsaksisk

Gammelsaksisk, også kalt **gammelnedertysk**, er et germansk språk. Det er den eldste form for nedertysk som er dokumentert. Det tilhører den vestgermanske språkgren, og er mest beslektet med anglo-frisiske språk.[1] Det er dokumentert fra 700- og fram til 1100-tallet da det utviklet seg til middelnedertysk. Det ble snakket på nordvestkysten av dagens Tyskland og Nederland av saksiske folkeslag. Det er nært nok til gammel anglo-frisisk (i form av gammelfrisisk og angelsaksisk) at det i særskilt deltar i den kystgermanske (ingvaeonsk) nasale spirant-lov (*primärberührung*),[2] det vil si vokalforlenge som kompenserte for tapet av en nasal. Se dissimilasjon.[3]

På 400-tallet invaderte og innvandret den germanske stammen sakserne sammen med beslektede folk som anglere og jyder til Britannia, som til da hadde vært bebodd av britonere og romere. Etter denne emigrasjonen ble gammelsaksisk tale delt i to grener, angelsaksisk (også kalt gammelengelsk, talt i England) og nedertysk (talt på det europeiske fastlandet). I Tyskland benyttes *niederdeutsch* (nedertysk) eller *plattdeutsch* (plattysk) som generelle betegnelser for gammelsaksiske varianter som ble praktisert på tysk jord. I særskilt mening benyttes navnet for å referere til varianter som nedstammer fra gammelsaksisk. I tillegg finnes også den innfødte eller stedegne betegnelsen *neddersassisch* (nedersaksisk) for alle gamle gammelsaksiske varianter.[4]

Innhold

Språkprøve

Heliand, avsnittet tilsvarer begynnelsen av annet kapitel i Lukasevangeliet.

> *Thô ward fon Rûmuburg rîkes mannes*
> *bar alla thesa irminthiod Octaviânas*
> *ban endi bodskepi obar thea is brêdon giwald*
> *cuman fon them kêsure cuningo gihuilicun,*
> *hêmsitteandiun sô wîdo sô is heritogon*
> *obar al that landskepi liudio giweldun.*
> *Hiet man that alla thea elilendiun man iro ôdil sôhtin,*
> *helidos iro handmahal angegen iro hêrron bodon,*
> *quâmi te them cnôsla gihue, thanan he cunneas was,*
> *giboran fon them burgiun. That gibod ward gilêstid*
> *obar thesa wîdon werold.*

Litteratur

Generelt

- Euler, Wolfram (2013): *Das Westgermanische - von der Herausbildung im 3. bis zur Aufgliederung im 7. Jahrhundert - Analyse und Rekonstruktion*, tysk med engelsk sammendrag, London/Berlin, ISBN 978-3-9812110-7-8.
- Rauch, Irmengard (1992): *The Old Saxon Language*. Berkeley Models of Grammar: Peter Lang Publishing.
- Ringe, Donald R. & Taylor, Ann (2014): *The Development of Old English - A Linguistic History of English*, **II**, ISBN 978-0199207848. Oxford.

Historie

- Robinson, Orrin W. (1947): *Old English and its closest relatives*. Stanford: Stanford University Press.
- Helfenstein, Jacob (1901): *Comparative Grammar of the Teutonic languages*. Oxford: Forgotten Books.

Referanser

1. **^** Old Saxon language (http://www.britannica.com/eb/article-9056981/Old-Saxon-language), *Encyclopædia Britannica*
2. **^** spirant eller halvvokal framfor halvvokal framfor c, č, s, š og t, jf. Forskrift om skrivemåten av stadnamn (https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2007-06-01-592)
3. **^** Markey, Thomas L. (1976): *Germanic dialect grouping and the position of Ingvæonic*, Inst. f. Sprachwissenschaft d. Universitetet i Innsbruck, ISBN 3-85124-529-6
4. **^** Low German/Low Saxon (Plattdüütsch / Nedderdüütsch) (http://omniglot.com/writing/lowgerman.htm), *Omniglot*

Eksterne lenker

- Einführung in das Altsächsische (https://web.archive.org/web/20140308181018/http://www.indogermanistik.uni-jena.de/dokumente/PDF/Einf%C3%BChrung%20in%20das%20Alts%C3%A4chsische.pdf) (PDF) ved Roland Schuhmann hos *Internet Archive*